

N E M Z E T I T Á R S A L K O D Ó

November 1ső napján 1836.

ÚTAZÁS A' NAGY KÜKÜLLŐ MELLETT.

(Folytatás.)

Udvarhelyről az alkalmas csinálatu országúton lefelé jöve jobbról emelkedik a' Budvára, egy kerek szikladomb, rókatyukakkal és tetején várnyomot mutogató kőfal romokkal. A' rege úgy mondja, hogy itt volt Bondnak, a' Székelyek egykori Rhabanbánjának fénylakja. De árnyak országába tűnt a' hős hajdan, 's a' mostani ivadék kecskéket legeltet az erősek lábnyomain. Tetejéről a' kilátás szép, de a' felmenetel nagyon fáradtságos a' természet kövezte holt árkon inkább mint ösvenyen, melynek szélén nőtt magyaró és gyertyánbokrokhoz lecsüngő lombjaikkal szemoparatioval fenyegetőkhez, kell fogoznunk; hogy a' lábaink alól kigörgő 's magokkal a' hegylábánál zugó szirtpatakocszába ragadni kész gömbölyüköveken és kavicsokon fennebb fennebb hatolhassunk. 'S elvégre ha a' tetőn vagy, mit nyersz? egy kilátást — szépet, dicsőt, gyönyörüt keletről az itt ott hóval hajporozott agg Hargitára, a' félszedelü ház forma solyom és vércse tanyáju Szarkakőre, a' Küküllő mentén fel és le lábmosni telepedett falvakra, északról az Atyhá felett emelkedett Fir-

to sra, az erdélyi Athosra, hol régen a' Barátok a' lenyugvó napnak vespert énekeltek. De tartós-e e' kilátási gyönyör? 's szül-e visszavágyó vagy mindég ott múlatni szerető érzelmet keblünkben? Kérdezd a' dőzsölőt, a' buja világfit, a' bölcsét, az erénybarátot kedvelt gyönyörjeinek legmagosb, legfelségesb neme iránt: melyik legédesb falat, legbájlóbb szépség, legfőbb ismeret, legszentebb érzelmek? és mindnyájau této váznak, akadoznak és változtatnak a' feleletadásban. A' legdicsebb kilátás; a' legédesb érzet sem lehet képes az emberhen egy mindégizavartalan éldellet vágyát költeni: — miért? azért, miről a' Budvára megmászása tapasztalati meggyőződést adhat, t. i. hogy nem a' vagyon, nem az óhajtott tárgy bírása teszi az ember boldogságát, hanem a' törekedés 's küsdés, és elérhetés. Minek véled hát midőn valamely célra igyekszel, hogy oda érve nyugtot lelendesz, és semmi vágy sem fog kicsalni elégedésed öléből, melyet most vonzó reményed oly édesnek, oly varázskellemtelinek fest? Azért: mivel a' kívánság, míg tart, semmi egyéb csak a' vágyott tárgy iránt ad belénk vonzó érzelmek, mivel képzeletünk e' tárgyra oly és annyi szépséget, kellemet és teljet ruház, milyennel és mennyivel valójában nem bír és soha sem birt; végre mivel okosságunk is oda szenderül: hogy a' teljes boldogság ideája nem a' szükség érzetében, mely minket törekvésre kisztet, nem a' munkában és fáradságban, melyben e' törekvés kerül, hanem a' birásban, a' nyugott ölelésben rémlik létezni; de majd ha a' forrón vágyottat öleljük felébred és megtanúlja: hogy e' boldogsági gyönyör csak egy daczos szerető, ki minden irántunk nyajas vonzalma és bájosolyai mellett is, ravaszul kisiklig tárt karjaink biztos ölelése elöl, 's ha tar-

tóztatni akarjuk, 'tetszőn neheztelő kemény tekin-
tetével elijeszt, 's akkor ismét közletről vagy tá-
volról édes reményt mosolyogva csalogat magához.

Utunk Bikafalván és Bögözön megy
keresztül; ez egy szép és nagy falu, jobbára zsen-
delyfedelű házakkal 's galambbúgosveres kapukkal,
tornyában a' nagy harang kongja minden ember-
nek, hogy oly honát szerető legyen mint önté-
tője. Gróf Bethlen Domokos udvara csinos ker-
tével nézésére hív, 's az Ugron udvar a' jeles
Borsai névre emlékeztet - - - ! Bögözön alól
nyiltabb a' táj, és szép, az agyagfalvi rét-
be végződő lapály terül-el. Vándor, megálj,
szent a' tér, hová lépsz, itt a' székely Tempé,
hol egykor amphyctionai tartatának. Eldődeink
nem rettegének annyira a' hűléstől és náthaláz-
tól, mint elkényeztetett unokáik, 's a' véres kard
látára siettek a' szabad mezőre, e' tág öblü te-
rembe, melynek padlata pázsint szőnyeg, bolto-
zata a' tiszta ég, 's itt tanácskoztak az édes, a'
drága hon javára, melyért élni halni mindég ké-
szek valának,

„S ha csatára trombitáltak,

Mint a' sasok vívni szálltak.“

Itt a' nap aransugárral csokolá a' jeles ha-
zafi közjóért izzadt homlokát, az ármányost 's
honárulási tervek koholót pedig a' távulról emelke-
dő felleg villámsujtással fenyegeté. De most min-
den fekete lelkü elvonúlhat a' falak árnyaiban,
hol arczvonajai iszonyatossága a' vakolat fehér-
sége miatt kitűnő nem leend; a' lelkes szónok
ékes beszéde pedig csak kiáltó szó a' pusztában.

„Dii multa neglecti dederunt

Hesperiae mala luctuosae.“

Jobbra Magyaró st, balra Agyagfal-
vát hagyva, az alig husz házból álló Décsfal-

ván által Nagy Galambfalvát érjük, e' falu közepén szép fekvéssel dicsekszik egy dombon a' reformatum templom tornyával, melynek egyik harangját egy unitarius hitű úr önteté, minden délben öntetője felekezetességi szenytől ment emberszeretetét hirdetőt. De nagyobb díze e' helységnek a' papi hivatalában félszázadot töltött esperest, a' szerény és szép lelkű Pálffy Diénes, hajdani tanítójának prof. Kis Gergelynek jeles életirója. Költői szellemét bizonyítják több kéziratban levő magyar és deák versei, melyek közül néhányat a' tiszteletre vonzó öregtől magától olvastatva valék szerencsés hallani: mutatványul egy epistolájából, melyet egy magáról nagy reményekkel biztató de rossz útra tántorult ifjúhoz irt, néhány sort itt közlök:

„Ille etenim juvenis formae rarissimus ampla

Altior, et gracilis, dote decorus erat.

Corpore non illum placito formosus Adonis

Ipse licet veniat vincat Amoris amor;

Nec minus ingenium velox natura negarat

Summum homini in terris fructiferumque bonum;

Aptus et hic Pallas formans in utraque palaestra

Justiniane tibi vel tibi Musa fuit.

Quin etiam agrorum natus cum nobilis esset

Attalica tenuit conditione satis.

Forma, genus, virtus, mens, artes, copia rerum

Praebabant faciles altius ire vias.

Mira sed ah! facies, periere haec omnia; sic ut

Et Thaebae steterant altaque Troja fuit.

Nam cum se totum Bacho Venerique dedisset,

Consumsit vires altera sed alter opes;

Nec prius abstinuit, quam debilitatus utrisque

Partibus est factum poena secuta suum.

És most mily szép, mily atyai az intés:

Collige dum vires, curis valedicito vanis

Bellaque cum vitis suscipe bella tuis.

Dic age: Bache vale! Veneris, dic: sacra valet!

Cantraxit nocuus toedia vester amor.

Nec fuge sollicitos verum mage quaere labores

Da vacuæ menti, quo teneatur, opus.

Otia Bachus amat, pariter Venus otia quaerit,

Rebus uterque fugit, res age, faustus eris.

Aurea sic vobis aetas dilapsa redibit,

Quemque merebaris contemeratus honos.

Finnyás kritikusok, hogy tetszik?

Kis Galamb-, és Bethfalvák mellett haladva Székelykeresztúrat vagyunk. Ezen mezőváros három helységből áll, mint London: a városból (city), Keresztúr- és Timafalvából. A hasonlítás egy kicsit merész, de ha szabad a szép leányt a fejlő rózsához, a nagy embert az oroszlánynhoz vagy éléfánthoz, Nagy Szombatot Romához, miért ne szabadna Keresztúrt is Londonhoz hasonlítani? midőn ugyan csak nem kevés a hasonlatosság a kettő közt. Ugyan is Londont nagyobbára kereskedő munkás nép lakja, Keresztúrt is, mert itt szövik a szitáknak minden nemeit, nagyokat és kicsiket, gyéreseket és sűrűket 's azzal mindenszerre nagy kereskedést űznek; kár hogy a fényűzés a fátyol sziták által contrebándáz; megvetéssel pillant elhiszem némely fényes izletű a mesterség ez előtte oly csekélynek tetsző csinálmányára, holott ez éppen oly kerülhetetlen szükségű cikk a háztartásban, mint a konyha edények, vagy bár mily házi deszka vagy diófa, vagy mahoni butorok; hó fejér czipót és kedvencz süteményeidet bizony nem ropogtatnád gyöngyfogaid között, Szépecském, ha szita nem volna, és a Keresztúron lakó szitakötők nem létez-

nének; de továbbá Londonban sok serföző és szeszes italgyár találtatik, Keresztúrt is főznek sert, 's pálinkát éppen sokat, sőt Keresztúr e' részben több Londonnál, mert ott bor nem terem itt pedig igen, itt kezdődvén a' Küküllő menti borlinia; Londonban sok lord lakik, Keresztúron is lelsz néhány jeles primori házat; Londonban sok a' költő, Keresztúrratt is minden szombaton látbatni a' borházban egy egy improvisatort tánczközben lelkesülten verseket ömlesztetni, pl.

„Timafalvi szegelet

Ne nézz olyan halálra,

Ott öleltem eleget

Drága kincsem Kalára!“

Vége Londonban több főbb nevelői intézet van, itt pedig egy unitarium gymnasium virágzik; egy a' haza előtt Társalkodónkban megjelent munkáiról ismeretes derék professor, a' szép lelkű Koronka József alatt.

Keresztúrról Alsó Boldogasszonyfalvára (mily szörnyü hosszú név!), innen Új Székelyre jön útunk, ez végső falu a' Küküllő folytán Udvarhelyszékben, 's itt búcsu csókot a' Székely-földnek!

Hős nemzet! Te dicső nagy Hűnivadék, kebeledbe
Szép nyelvünk tisztán maradott a' durva salaktól;
'S bár ha borongós volt eged olykor 's vészköd ijesztett,
Bátran szembe ménél a' zajongó szörnyü viharral,
'S nemzeti szent léted fenntartád, 's nyelved aranya
Fénylett és fénylik, mint fellegeken diadalmas
Nap, - légy boldog, 's ösdíszed soha el ne haladjon!

(Végzete közelebről.)

LEOPOLD,

a' belgák királya.

(Végzet.)

1831-ben május 25dikén Brüsselve az a'

hír érkezőn, hogy a' belga hajózáslók a' britt kikötőkbe bébocsáttatnak, 's hogy Belgium Luxemburgot kárpótlás mellett megkapandja, a' belga gyűlésben a' háboru kérdés felett még zajos vitatkozások támadának ugyan; mindazonáltal végre 78 országgyűlési követ javallatára június 4-dikén még is hozza kezdének a' király választásához. Az ország 200 képviselőji közül 196. voltak jelen; ezek közül 19 nem szavazott; 10 király választás ellen szavazott; 14 Surler de Chokiert választotta; 1 szavazat nem volt elfogadható. Mikor aztán a' gyűlés elnöke, Gerlache, Leopold herceg megválasztását azon feltétel alatt hogy ő a' belga alkotványt változtatás nélkül úgy fogadja-el, mint azt a' belga nemzeti gyűlés elkészítette, jelenté, egy tetszést jelentő kiáltás sem hallaték. Ezután az elnök és más kilencz tagok mint követek Londonba küldettek, hogy Leopoldnak az ő megválasztását magába foglaló határozatot megvigyék.

A' belga nemzeti gyűlés egyszersmind protestált ugyan a' janarius 20kai protocollum ellen is, a' mennyiben az Belgium határszéleiről tárgyazta; de a' londoni conferentia május 29ikén költ memoranduma által kinyilatkoztatta, hogy a' belga koronát sem Leopold sem más herceg nem fogadandja-el, ha Belgium előbb a' protocollumhoz, név szerént a' 26ikhoz hozzá nem áll. Ez a' protocollum, mely június 26kán jött létre, 18 cikkelyben többek közt azt határozta, hogy Hollandiának határszélei magokba foglalják mind azon birtokokat, városokat és helységeket, melyek 1790ben a' volt hollandiai köztársasághoz tartoztak. A' Luxemburgot illető kérdésnek, Maestricht felett leendő souverainségnek, birtok részek egymás közti kicseréltetésének, a' bécsi 1820beli congressus közonséges actája (úgy

nevezett Schlusssacte) határozatai alkalmazásának — arra nézve, hogy miként legyen szabad a' hajózás azokon a' vizeken, melyek a' hollandi és belga hirtokon keresztül folynak, miként közös a' vízesatornák használása Genttől Terneuseig 's a' t. és miként osztassék-fel a' köz státus adósság a' két országra — az öt hatalmasság közbejárásával egy későbbi egyezésnél fogva kell vala elhatároztatni 's rendeztetni. A' 9dik cikkelyében ezen protocolumnak az végeztetett, hogy Belgium az öt hatalmasság garantiája alatt örökre neutralitast tartson. Hogy ha ezen cikkelyek, melyek teljesevésbe vétetések egy részben még körülállásosabban meghatároztatandók, Hollandia 's Belgium által kölcsönösen elfogadtatnának, akkor aztán egy végső egyezéssé változtatnának által. Előre feltévén már azt, hogy ezen alapjai a' Hollandia 's Belgium között majdon leendő kötésnek a' belga nemzeti gyűlés által elfognak ismértetni, Leopold herceg junius 26dikán esti 9 és 10 óra között Marlborough-Houseban elfogadá a' belga követséget, mely nekie most a' junius 4dikei ünnepélyes választási levelet átadá. A' követség elnöke beszédére e' képpen felele a' herceg: „Az ajánlás, melynek tolmácsává a' belga gyűlés Uraságodat határozta, nekem örvendetes. A' bizodalom ezen jele reám nézve annál hízelkedőbb, mivel azt nem kerestem. Emberi rendeltetések nemesebb és hasznosabb megbizást nem nyujtanak, mintha valaki arra hivatik-meg, hogy egy nemzet függetlenségét fentartsa, 's annak szabadságát megállandósítsa. Csúpán csak egy ilyen nagy fontosságú meghívátás határozhat-el engemet arra, hogy független helyzetemet elhagyjam, 's magamat azon országtól elszakaszszam, melyhez a' legszentebb kötelek és emlékezesek által kapcsolva valék, és a'

mely velem öszvehangzásának oly sok tanubizonyosságait adta nekem. Elfogadom tehát az ajánlást, melyet az Úr nekem teszen, jól megértve azt, hogy a' nemzeti gyűlésnek, a' nemzet képviselőjének a' dolga, azon rendszabásokhoz nyulni, melyek egyedül képesek az új státust megalapítani, 's az európai státusok elismerése felől biztosítani. Csak így helyheztehet engemet a' nemzeti gyűlés azon állapotba, hogy magamot egészen Belgiom javának szenteljem, 's annak hasznát oly tartományokkal szövethetéseknél áldozzամ fel, melyeknek barátsága Belgiomnak szükséges; én, mennyiben a' közös munkálódás tőlem függ, Belgiom független létéről gondoskodni fogok. " Ezen nyilatkozattal, ama' protocolummal, a' herczegnek a' belga igazgatóhoz, Brüssel városa polgármesteréhez és tanácsához küldött feleletével, 's a' londoni conferentiának egy levelével Lebeauhoz, a' belga külügyek ministeréhez, a' követség visszatért Brüsselbe. Most vagy el kelle fogadni a' megbékítés alapjait, vagy attól kelle félni, hogy Belgiom felosztatik. Végre, a' 18 cikkelyek, melyeket Seyk ajánla, Lebeau pedig hathatóson támogata, zajos vitatások után, július 9dikén elfogadtattak 126 szavazattal a' 196 jelen volt gyűlésbeli tagoknak. Ezen végzést Londonba a' nemzeti gyűlésnek egy öt személyből állott küldöttsége vitte-meg, melyet Leopold herczeg július 12dikén fogadván, 16dikán elhagyá második hazáját, hogy a' harmadikba jöjjön. Elindulta előtt július 15dikén — lord Greyhez egy levelet íra, melyben többek közt ezek foglaltattak: „Nem czélom, hogy mint Belgiom fejedelme, Angliából vegyem valamely részét azon jövedelemnek (50,000 font sterlingnek), mely házasságomkor a' parlament által határozott volt

nekem *) Annakokáért mihelyt a' pénzbeli kötelezések és kün levő adósságok befizettetését végre hajtandom, az szándékom, hogy az egész évi fizetést, melyet ezen országtól kapok, gondviselők kezeikbe adjam által következő célokra, hogy a' claremonti ház, kertek és park tökéletes lakható állapotban tartassanak, továbbá minden fizetések, nyugpénzek és kegyelem ajándékok fizettessenek-ki azon személyeknek, kiknek ez országban laktom alatt nekem tett hű szolgálataik tekintetéből tőlem követeléseik vannak, 's végre ama' segedelmek és kegyes adományok, melyeket jótevő intézeteknek Charlotte hercegasszony és én ígértünk, évenként jövedőben is adattassanak-ki. Mi után mind ez teljesülve lesz, mi még fenmaradand, az fizetessék vissza a' britt köz kincstárba. " Ezen felül a' herceg lemonda az ötödik testőr draganos ezred ezredességéről is, miért fizetést 15 évek óta húza.

Angliát oda hagyván Calais-on keresztül Ostendébe jött; július 17dikén az országszélynél belga biztosság által fogadtatott-el az igazgató nevében, a' helga küldöttségi tagoktól és Stockmártól, saját segédtszjéjétől kísértetve, Ostende-, Brügge- 's Gentbe a' lakosok idvezletei közt érkezék bé. 19dikben este későn juta^a-el a' laekenj várba, 's július 21kén déli 12 órakor esék-meg ünnepeles béiktattatása, miután Brüssel gyönyörű piacznán régi szokás szerint szabad ég alatt a'

*) Leopoldnak Charlotte hercegné asszonynyal öszveke-
lésekor nem 60, hanem 60,000 font sterling esztendőkén-
ti fizetés, 's abból nejjének évenként tőpénzül nem 10, ha-
nem 10,000 font sterling határozott volt az angol par-
lament által; mit Társalkodónk 253dik lapja 6dik, 7dik
és 8dik sorainak igazításául jegyzünk-meg itten. Charlotte
meghalván, nekie tőpénz nem kellett; 's azért Leopold
az ő halála után csak 50,000 font sterlingnyi jövedelmet
kapott esztendőként.

XVIII. Vilain által felolvasott constitutiora következő szavakkal esküvék-meg: „Esküszöm, hogy a' belga nép constitutióját és törvényét megtartom, a' nemzet függetlenségét és birtoka egészségét megoltalmazom.“ Ezután mint király aláírta nevét az eskü letételt magában foglaló protocollumnak, felült a' thronusba 's egy beszédet tartott a' gyülekezethez, melyben többi között ezeket mondotta: „Belgák, adoptiotoknál fogva törvényül teszem magamnak, hogy politikámban mindég belga legyek. Franciaország azon részében, melyet ide útaztomban érintettem, hasonlólag rendkívüli szívésséggel fogadtattam, 's úgy hittem, hogy azon nyilatkozatokban, melyeket nagyra becsülök, szerencsés előjelét tekinthetem azonbizodalmas és barátságos viszonyoknak, melyeknek a' két ország között fen kell állaniok.“ A' népköz és legelénkebb örömben volt.

Milyen nehézségek között vette által Leopold király igazgatását egy minden tekintetben megrázkodtatott és mind belső mind külső veszedelmektől fenyegettetett országnak tudva van. Mind azok az egyenetlenkedési kérdések, melyek Belgiomnak és Hollandiának egymással megbékülését és egyezését eddig elé gátolták, azon protestációból támadtak, mely Haagában július 12dik napján tétetett, 's mely által Vilmos hollandi király ama' 18 czikkelyeket félre vetette, minthogy azok a' 12dik protocollumnak A betű alatti, 's általa elfogadott függelékével, és magával a' 11dik és 12dik protocollummal sem egyezők, noha ama' függelék a' conferentiától úgy terjesztetett volt elő, mint változtathatatlan alapja az alkudozásoknak. Leopold király a' belga nemzeti gyűlés tagjainak július 22dikén ezt nyilatkoztatta vala ugyan: „Hollandia királya eddi elé, igen is, tett némű nehézségeket, a' velünk

kibékülésre nézve; de úgy vélem, csak azért cselekedte azt; hogy engemet arra határozzon-el, mi szerént a' thronust, melyet Uraságtok nekem ajánlottak, ne fogadjam-el. Most, midőn nekie tudnia kell, hogy a'z elfogadtam, okunk van hinni, hogy gondolkozását megváltoztatandja. . . . Az antverpiai fellegvárból kitakarodás Antverpia bátorságának és jóllétének helyreállítására okvetetlen szükséges. Azonban okunk van remélleni, hogy ezen kitakarodás haladék nélkül megfog történni.“ De minél kevésbé ismerte Leopold király és a' conferentia Hollandiát 's annak királyát annál alaposabban átlátá Leopold minden belga provincia 's város érdekeit és szükségait. Mindazonáltal az új státus bizonytalan helyzete gátlá csak nem minden léptét az új igazgatásnak.

Legváratlanabb eset az vala, midőn az orania herczeg fegyveres erővel Belgiomba rohana, hogy a' Hollandia megegyezése nélkül állított belga thronust feldöntse, vagy legalább Belgiumot arra kényszerítse, mi szerént a' Hollandiától elszakadás ama' feltételeit, melyek a' 12dik protocollumhoz A betű alatt tartozó függelékben foglaltatnak, elfogadja. Őt nagy hatalmasságok kezekedtek vala Leopold királynak, hogy Hollandia fegyver szünetet tartand 's a' hollandi ellenség augustus 2ikán még is által lépék a' határszélyen. Leopold király Franciaországot 's Angliát töstént segítségre szollittá, maga pedig legelőbb Antverpiába mene, hol a' belga udvarnál levő francia követ, Belliard generál, az antverpiai fellegvár hollandiai parancsnokát báró Chassé generált arra vevé, hogy királya parancsait várja-el, mi előtt ellenségeskedéshez kezdene a' kereskedő város ellen. A' belga had pedig melyet Leopold király maga vezérle, a' Daine generál hadtestében 7dik és 8dikban Maas fo-

lyam mellett támadt zavar és szétbomlás miatt, olyan veszedelmes helyzetbe jutta, hogy az orániai hercegnek Löwen melletti győzedelme után, a' franczia segédseregnek Gérard marsal alatt megérkezte nélkül, 's a' londoni conferentia nyilatkozása nélkül, mely fegyver nyugvást parancsola, elveszett, 's Brüssel, mely várostól Leopold király immár el vala vágva, az orániai herceg által meghódított volna. Fegyver nyugvás kötöttet tehát, 's a' hollandiai hadsereg a' határszélyen keresztül augustus 15dikán Hollandiába visszavonult. Leopold király ezen veszélyes állapotban valamint vitézül és hadértőleg úgy okoson és országlói bölcseséggel is viselte magát, de e' dicsőségben hada 's a' nemzet nem osztozott vele. Az ő legelső foglalatossága tehát az volt hogy az „örökre neutralis“ Belgium hadseregét szaporítsa, 's franczia katonai tisztek segítségével rendszerezze, továbbá a' szomszédos Franciaországnak, ámbátor ez a' belé nem avatkozás elvét hirdette, beavatkozására támaszkodjék folyvást. Miként készíte most — 1851ben november 15dikén — a' londoni conferentia 24 cikkelyekben új alapot a' Belgium és Hollandia közt végképpen kötendő frigynek, 's miként nem nyerheté-meg e' végre Hollandia megegyezését, közönségesen tudatik. Ezen időben — november 12dikén — ismértetett-el forma szerént a' londoni conferentia által Leopold belgák királyának, mindazonáltal Austria, Porosz- és Oroszország csak 1852ben áprilisben, és ekkor is csak kikötéssel erősítették meg ama' 24 cikkelyeket, 's megerősítésök aztán 1852ben május 4dikén cseréltetett ki Londonban a' belga megerősítéssel (Ratificatioval). Azonközben a' belga kormány diplomatiái öszveköttetésbe lépett az ámérikai státusokkal. Legszorosb kapcsolatba Franciaországgal szálla

Belgium. 1832ben ugyan is május utolsó napjaiban Leopold király a' francziák királyával Compiegnében öszvejött, 's ott abban, hogy Leopold a' Filep Lajos király legnagyobbik leányát, Luizát nőül vegye, megégyeztek.

Augustus 9ik napján ünnepelte Compiegnében Leopold király menyegzőjét Luiza hercegisasszonynyal; ki Palermóban 1812-ben április 5ik napján született volt. A' meaux-i püspök vitte véghez az öszveesketést római szertartás szerént a' várbeli kápolnában, 's azért itt, mert a' párizsi érsek, mint mondják, azt — elegyes lévén a' házasság — nem engedte meg sem a' párizsi fő templomban sem más helységbeli anya templomban. Ezután öszveeskettettek a' compiegnei vár egyik teremében protestáns szertartás szerént, az evangélico lutheranusok templomának papja, Göpp által, ki Párizsból Compiegnébe a' végett ment volt. Az ifjú királyné, ki nek jegyruhája, hír szerént; egy millió frankból állott, Belgiomban köz hódolattal 's nagyon ünnepileg fogadtatott, és minden uralkodó udvarok felelték az ezen öszvekelésről küldött hivatalos tudósításokra, csak Hollandia királyának ministere nem fogadta el a' tudósító levelet azon okból, mivel Koburg herceg Vilmos király által még nem ismertetett el belgák királyának. Azóta Nagybritánia 's Franciaország 1832ben october 22ikén szövetségbe léptek ugyan a' végre; hogy a' hollandbelga kérdést a' 24 czikkelyből álló alapszerént hatalommal is eldöntsék, 's egy francia hadsereg a' Franciaország és Belgium között 1832ben november 12ikén kötöttetett egyezés következésében december 24ikén az antverpiai fellegvárat meg is vette; mindazonáltal miután azon sereg visszament, a' diplomatiái egyenetlenkedés elhatároztatása végéhez közelebb nem hala-

dott. Mind ezek Leopold király állását önnön népével és a' belga országgyűléssel szemben csak bajosabbá 's bonyolodottabbá tették, de ő tövises helyzetében nyugodtságot, bátorságot, szilárdságot és méltóságos magatartást látat mindég. Hathatós előterjesztéseket intézve a' francziák királyához, és egyenesen alkudozva azon hatalmasságokkal, kik őtet a' belga koronának elfogadására rávették, törekedik ő Belgiomnak Hollandiával megegyezését siettetni. Hijával az országásra megkivántató lelki erőnek, bélátásnak és munkásságnak éppen nincs. Minden alkudozásokat maga dolgozik ki; minden országos ügykezén meggy keresztül. Minden talentum és közönség által elismert érdem felidítja figyelmét. Kedvelli a' hangászatot (muzsikát), 's ő maga is hangász. Így ez az Európától nagyra becsült fejdelem magas elhivattatására teljes mértékben méltó. 16.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ERDÉLY-IRÓIHOZ.

Volt az Erdélyiek között, ki panaszolódék, hogy a' közhasznu esmeretek tárából az erdélyi cikkelyek kihagyattak, de nem volt az Erdélyiek közül, ki a' Jelenkor mellé csatolt tudósításra az Esmeretek tára pótolék-köteteiről, 's az abban foglalt dolgozási meghívásra munkatársul önkényt ajánkozott volna. Hogy ez a' dolog nemtudásából eredt légyen, alig bízhetjük, sőt azt fel sem tehetni egy oly országban, mely a' magyar hazának kiegészítő része; 's így mi kénytelenek vagyunk a' hallgatást részvétlenségnek tulajdonítani, ezen minden szép és jó csirában előlőjének. E' gyantú alul az sem menti föl az Erdélyieket, hogy a' munkáért nem a' legnagyobb jutalom ígertetett, mert az ittigértnél nagyobb a' két magyar földön eddigelé nem i-

gen adtak, mihez még az is kapcsolható, hogy a' dolgozni akaróknak a' nagyobbát kívánás nem tiltaték meg, azon kívül hogy ott, hol a' közjónak előmozdítása forog szóban, nem egyedül a' jutalomnak kellene rugó gyanánt szolgálnia. Mi a' mit egyszer a' Jelenkor mellett tettünk, a' Nemzeti Társalkodó (vagy Erdélyi Híradó) által ismételtetjük 's Erdély Iróit különösen felszólítjuk az Erdélyt illető történet-föld-élet-vagy természet leirási 'stb. czikkelyek kidolgozására, pótolék kötetek számára, melyek szerkeztetésénél valamint a' reádes 12 kötetnél történt, a' német Conversations Lexicon fog mintául szolgálni. Dolgozó társainknak eredeti, elfogadható 's tömötten készült czikkelyekért 16 forintot pengő p. ajánlunk tisztelet díjúl nagy 8-adrétü nem apró betűjü ívétül; hogy többet nem adhatunk, nem a' mi hibánk, hanem literaturai állásunké; az az más szóval, a' magyar olvasó közönség csekély számáé. A' társul ajánlkozókát pedig barátságosan megkérjük, adják mielőbb tudtukra szándékokat 's minél gyorsabban kezdjenek a' dolgozáshoz, kiváltképpen az első betükbe tartozó czikkelyekéhez; mert az első pótolékkötet czikkelyei, az erdélyiekén kívül, nagyobbára kívannak már nálunk dolgozva 's a' sajtót várják. — Ha Erdélyben dolgozó társunk nem találkoznék, mi megtettük és megteendjük a' magunkét, 's így vétkül senki ne nekünk tulajdonítsa, ha ez oldalról bizony leendő munkánkban, valamint az nem Erdélynek valóá díszére, ha mi mind a' mellett is kimerítők talál-nánk lenni.

A' közhasznu Esmeretek Tára pótolékköteteinek szerkeztetősége,
's Heckenast Gustáv
könyvkereskedő.